

This is according to מונבז

הא מני מונבז היא –

OVERVIEW

The גמרא cites a ברייתא which states that the חיוב קרבן by a ¹ לשעבר is when the person was unaware if he is חייב a קרבן when he swears falsely (but he knew it is forbidden to swear falsely). This ruling, concludes the גמרא, follows the view of מונבז that שגגת קרבן alone is sufficient to be מחייב a קרבן. ² Our תוספות discusses the view of the רבנן (according to אב"י).

פירש בקונטרס אבל לרבנן דפליגי אמונבז לא אשכחן שגגת שבועת ביטוי לשעבר –
מונבז explained that according to the רבנן, however, who argue with רש"י and claim that שגגת קרבן is not a שוגג, we cannot find a case of שוגג by a ³ לשעבר – שבועת ביטוי לשעבר

וסברי כרבי ישמעאל דאמר בשבועות דאינו חייב אלא על העתיד לבא ⁴ –
And the רבנן דמונבז will agree with ר' ישמעאל who states in שבועות that there is no liability for a שבועת ביטוי unless it is a שבועה for the future.

תוספות asks:

והקשה הרב רבי אליעזר ⁵ לרבינו שמואל דהא רבנן דמונבז רבי עקיבא ⁶ –
And ר' אליעזר asked שמואל ה"ר; we know that the רבנן who argue with ר"ע, is מונבז –

ורבי עקיבא מחייב בהדיא על לשעבר בשבועות [פרק ג'] ⁷ –
And ר"ע, in the third פרק of מסכת שבועות, clearly obligates a קרבן for a שבועת ביטוי לשעבר.

¹ A לשעבר means if someone swore concerning something which took place already. He swears, for instance, 'I ate today'; when in fact he did not eat. If, when he took the oath, he mistakenly thought that he did eat, then there can be no חיוב שבועה, for it is not considered האדם בשבועה (when he took the oath, he assumed he is swearing the truth [see איזהו]). Therefore he must be aware that he is swearing falsely; on the other hand there must be some type of שגגה to be מחייב in a קרבן. The ברייתא (according to מונבז) rules that even שגגת קרבן is a sufficient שגגה to be מחייב.

² This is followed by a bracketed לישנא אחרינא which refutes אב"י. However, רש"י dismisses this ³.

³ See footnote # 1.

⁴ ר' ישמעאל maintains that a שבועת ביטוי is only for the future because the פסוק (in ויקרא ה, ד) of שבועת ביטוי states, כי תשבוע וגו' להרע או להיטיב, in the future tense (but not in the past). The רבנן דמונבז will agree with ר"י (only) because they maintain there can be no שוגג by לשעבר, only by להבא. See previous תוס' ד"ה (לשבועה לשעבר which does not apply to שגגת קרבן) for an explanation what is the שוגג of א להבא (which does not apply).

⁵ In (רשב"ם as the רבינו שמואל) and ה"ר אליעזר ממגנצ"א he is referred to as ר' עקיבא, where the גמרא states סח, ב, where the תוס' ד"ה אפילו.

⁶ See סח, ב, where the גמרא states וכו' אמר לו ר"ע וכו'.

⁷ See the משנה on כה, א, where ר"ע argues with ר"י concerning a שבועת לשעבר.

רש"י discusses the second interpretation of תוספות

וכלשון אחר⁸ שפירש בקונטרס מוכח בשבועות⁹ בפרק ג' (דף כו,ב) –

And in the third פרק of מסכת שבועות it is evident that we are to understand this as ברייתא רש"י cites the גמרא in the 'other view'.

דאמר בעא מיניה רבא מרב נחמן איזהו שגגת ביטוי לשעבר –

For the גמרא states there; רבא asked ר"נ what is a case of a שבועת ביטוי for the past which was performed בשוגג, for which one is חייב a קרבן –

אמר ליה כגון דאמר יודע אני ששבועה זו אסורה –

רבא answered ר"נ; for instance if one said, 'I know that it is forbidden to violate this oath –

אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לאו –

However I do not know if one is liable for a קרבן or not if this oath is violated'. This is a case of שבועת ביטוי לשעבר בשוגג which is חייב a קרבן –

ופריך ליה כמאן כמונבז –

And the גמרא challenges ר"נ; מונבז, that there is a ruling according to מונבז, that there is a שגגת קרבן even for חיוב קרבן only?

ומשני אפילו תימא רבנן אף על גב דבכל התורה כולה לית להו שגגה בקרבן כולי¹⁰ –

And the גמרא answered; you can say that this ruling of שגגת קרבן by שבועת is even according to the רבנן, for even though in the entire תורה the רבנן do not subscribe to שגגת קרבן, etc. but here by שבועת ביטוי since there is a חידוש that there is a חיוב קרבן (only) a לאו (without כרת), therefore the רבנן agree that by שבועת ביטוי we maintain that שגגת קרבן is a שגגה.

לישנא אחרינא refutation of the רש"י's responds to תוספות

ומה שהקשה בקונטרס מאי פשיטא¹¹ –

And regarding this which רש"י asks, 'why is the ברייתא obvious' (if it is according to מונבז)? רש"י explains why the teaching of the ברייתא is not obvious (even according to מונבז) –

הא קא משמע לן אף על גב דבעלמא הוי שגגה הכא לאו שגגה היא¹² –

For this is what the ברייתא is teaching us that even though generally a

⁸ In our text in the גמרא there is an enclosed addendum beginning with לישנא אחרינא until תיובתא רש"י. רש"י cites this גירסא in the ד"ה הא מני and rejects it. ה"ר אליעזר however maintains that this is the correct גירסא.

⁹ The bracketed insert is added by the מהרש"א and מהרש"ל, מהר"ם.

¹⁰ The גמרא concludes there as our גמרא says in the ה"א (according to אביי) on the סוף עמוד א' and as assumed by the גמרא which is bracketed here on the עמוד ב'.

¹¹ In the ל"א the גמרא says that the ברייתא (which considers שגגת קרבן a שגגה) cannot be according to מונבז, for it is obvious that according to מונבז שגגת קרבן is a שגגה as the גמרא explains.

¹² רש"י argues that the ברייתא is not teaching us that שגגת קרבן is a שגגה, but rather that by לשעבר שבועת ביטוי, האדם בשבועה is not a שגגה since it violates שגגת לאו.

is not considered a שגגת לאו a שבועה ביטוי here by שגגת לאו is a שגגת לאו - שגגה

משום דהאדם בשבועה בעינן¹³ –

since there is the requirement of האדם בשבועה. Therefore the ברייתא can be according to מונבז and there is no פשיטא and no refutation of אביי. This concludes רש"י's question. - תוספות argues that this question -

לאו פירכא היא דאי משום הא איצטריך ליתני בהדיא האדם בשבועה פרט לאנוס –

Is not a challenge to the question of פשיטא, for if (as רש"י maintains) that it is not פשיטא because the ברייתא wants to teach me this (restricting) ruling that there is no שגגת לאו, the ברייתא should have taught us clearly that since there is the law of האדם בשבועה, it excludes a case of אנוס, that would be sufficient to teach us that there can be no שגגת לאו -

אלא משמע דשגגת קרבן אתא לאשמעינן ששמה שגגה¹⁴ –

However, since the ברייתא did not mention האדם בשבועה, but rather taught us שגגת קרבן, this indicates that the ברייתא is coming to teach us that שגגת קרבן is considered a שגגה, therefore the גמרא rightfully asks that it is obvious that according to מונבז a שגגת קרבן is a שגגה especially by לשעבר where it is a חידוש.

anticipates a difficulty: תוספות

ומיהו קשה דבלאו הך ברייתא הוה מצי למיפרך לאביי ממתניתין דשבועות¹⁵ –

However, there is a difficulty, for even without this ברייתא (of איזהו שגגת), the גמרא could have refuted אביי from the משנה in משנה in מסכת שבועות -

דמחייב רבי עקיבא שבועת ביטוי לשעבר ולא משכחת לה אלא אם כן הזיד בלאו –

Where ר"ע holds one liable for a קרבן if he violated a לשעבר, and we cannot find a case of לשעבר that he should be חייב a קרבן unless he was aware of the לאו (for if he was not aware of the לאו he cannot be considered בשבועה); so it must be through שגגת קרבן. Why did the גמרא challenge אביי from a ברייתא when it should have refuted אביי from a משנה?!

offers an alternate view: תוספות

על כן נראה כפירוש רבינו שמואל שהשיב¹⁶ לרבנן דשגגת קרבן לאו שמה שגגה –

¹³ There is no האדם בשבועה if when he made the oath he did not realize that he is swearing falsely or does not realize that it is forbidden to violate an oath. See רש"י ד"ה איזהו (and עד and רש"י ד"ה תוספות ד"ה עד).

¹⁴ According to the פירוש of הר"א, we are גורס the ל"א and אביי is refuted.

¹⁵ See footnote # 7.

¹⁶ See ר"ה אליעזר (referring to להר"א דלרבנן וכו' who amends this to read הגהות הב"ח). (ר' שמואל who posed the question to תוספות this).

Therefore תוספות prefers the explanation of the ר"ש who replied [to א"א, that] according to the רבנן, who maintain that שגגת קרבן is not considered a שגגה,¹⁷ it is still possible –

משכחת שגגת שבועת ביטוי לשעבר כגון שיודע ששבועה זו אסורה –

To find a case of שגגת שבועת ביטוי לשעבר (and it should be a לאו and it will be האדם בשבועה); for instance the person knows that it is forbidden to violate this שבועה –

אבל אינו יודע שיש בה לאו אבל סבור שיש בה איסור עשה¹⁸ –

However he does not know that one transgresses a לאו by violating the שבועה, rather he assumes that there is only the prohibition of an עשה if one violates a שבועה –

וחשיב שפיר האדם בשבועה בענין זה¹⁹ –

And in such a case he will be considered האדם בשבועה (and not an אנוס) since he knew it is forbidden to violate such a שבועה; he will be חייב a קרבן because he was שגג לאו; he was unaware that there is a לאו.

Tosפות proves his point that האדם בשבועה excludes only cases where the person assumes he is doing nothing wrong, but not when he is only unaware that there is a לאו:

וכן מוכח בשבועות (שם) –

And this is evident in שבועות –

דמהאדם בשבועה לא ממעט אלא כסבור בשעת שבועה שבאמת נשבע²⁰ –

That from האדם בשבועה we only exclude cases where at the time he swore he assumed that he is swearing the truth where the גמרא gives the example –

כגון תלמידי דרב²¹ דמר משתבע דהכי אמר רב כולי²² –

For instance the students of רב, where one student would swear this is what רב said, etc. and the other would swear that רב maintained the opposite –

¹⁷ This is the view of אב"י in our גמרא.

¹⁸ He assumed he would be transgressing the עשה of מדבר שקר תרחק וגו' (see חת"ס). See א"א א"א אות א.

¹⁹ Therefore the גמרא could not have challenged אב"י (who maintains that שגגת לאו is required) from the view of ר"ע (who is מחייב a קרבן for a שבועה לשעבר), because he was not בקרבן, but rather בלאו (and שוגג בלאו). See 'Thinking it over'.

²⁰ See מהרש"א that תוספות means that he is not transgressing any איסור. See however תוה"ר that even if he is unaware of any איסור but knows that he is swearing falsely, he is not excluded from האדם בשבועה. See footnote # 22. According to the ר"י שמואל this answer is distinct from the answer of תוה"ר. See חת"ס.

²¹ The גמרא relates in כ"א, שבועות כ"א, רב would swear that רב ruled one way and אסי would swear that רב ruled differently; when רב supported the one, the other asked did I swear in vain and רב answered, no, because האדם בשבועה because of שבועת שוא (and you are excluded from שוא because of שבועת). See חת"ס.

²² The תלמידי דרב assumed that they are swearing the truth; therefore the exclusion of האדם בשבועה applies. However, by שבועת ביטוי לשעבר (even though he is not aware of the לאו [or even of the עשה (according to the תוה"ר)], he is nevertheless aware that he is swearing falsely; he is not excluded from האדם בשבועה.

הלכך²³ הא מני מונבז הוא דלרבנן הוה ליה למיתני ואינו יודע אם חייבין עליה לאו –
Therefore we are correct in assuming that this ברייתא is according to מונבז,
for according to the רבנן, the ברייתא should have stated; 'and I do not
know if there is a liability of a לאו'.²⁴

concludes:

וההוא דשבועות דבעא מיניה רבא מרב נחמן פליגא אדאביי:
However that רב נחמן asked רבא, where in גמרא מסכת שבועות, argues on
אביי and maintains that even according to the רבנן there is a חיוב קרבן by a שבועת ביטוי
לשעבר for a קרבן שגג.

SUMMARY

שבועת רש"י maintains that according to the רבנן דמונבז there is no קרבן for שבועת
if it was שבועת ביטוי לשעבר by קרבן ה"ר אליעזר. According to רש"י, since אביי is refuted, from the ברייתא, according to ר"ש there
can be a קרבן if he was aware of the עשה and שגג בלאו (according to אביי and
even) if קרבן (even) according to ר"נ.

THINKING IT OVER

תוספות explains that according to the רבנן there can be a שגגת לאו and still be
considered האדם בשבועה if he knew there is an עשה.²⁵ Previously²⁶ תוספות
asked why do we not say דידע לה בעשה. The fact the גמרא did not accept this,
indicates that a ידיעת לאו is the equivalent of ידיעת עשה and he would not be a
שוגג; why does תוספות insist here that it would be a שוגג even if there was a
ידיעת of the עשה?²⁷

²³ The 'therefore' means, since we can find a שגגת לאו even by לשעבר.

²⁴ [See שמואל ר' we do not accept the ל"א and as רש"י asks that it is not פשיטא if
the ברייתא is according to מונבז, since the ברייתא informs us that there is no שגגת לאו by לשעבר. And as
to what תוספות asked that the ברייתא should have mentioned האדם בשבועה, the answer is because if the ברייתא
would have said האדם בשבועה we may have thought if he knew the עשה it is האדם בשבועה even if it was a
שגגת לאו, therefore the ברייתא teaches that a שגגת לאו is not האדם בשבועה, it can only be שגגת קרבן, however he
needs to be הזיד בלאו to consider him האדם בשבועה.]

²⁵ See footnote # 19.

²⁶ סט,א תוס' ד"ה דידע.

²⁷ See אור החמה.